

YVER- OG BENHYGIEJNEN HOS DANSKE GENNEMSNITSBESÆTNINGER

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Se 'EU-kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne'

Flertallet af kørne i en dansk gennemsnitsbesætning har meget rene yvere. Og det er godt.

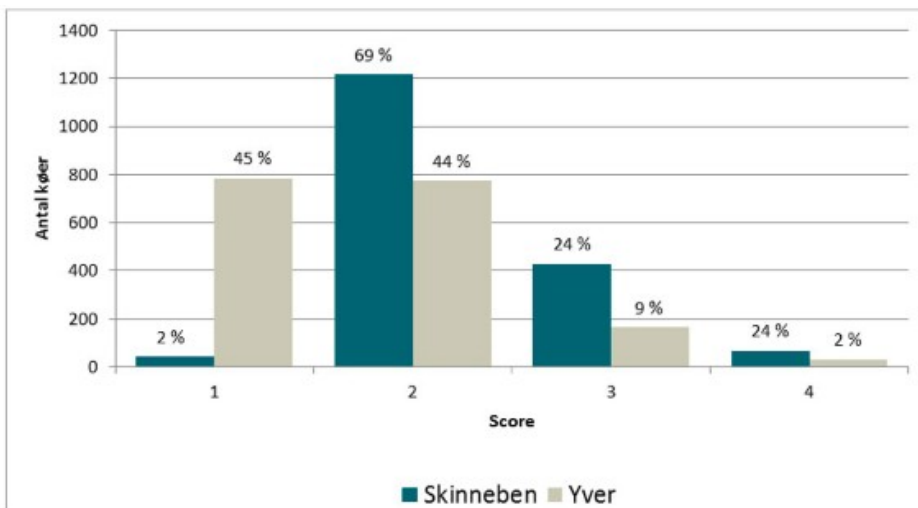
Der er nemlig en sammenhæng mellem beskidte yvere og højt celletal/yverbetændelser. 71 pct. af kørne havde rene skinneben. Køer med beskidte ben har større risiko for at udvikle digital dermatitis.

Artiklen er en uddybning af artiklen "[beskidte køer er skidt for yver- klovsundheden](#)", der blev bragt i KvægNyt nr. 23/ 2015.

Hvor stor en andel af kørne har egentligt beskidte yvere i en dansk gennemsnitsbesætning? Det spørgsmål satte SEGES sig for at besvare, og i efteråret 2015 blev ni besætninger besøgt. Formålet med besøgene var at hygiejnescore samtlige de malkende køers yvere og skinneben i besætningerne for at finde ud af, hvor stor en andel, der har beskidte yvere og skinneben i en dansk gennemsnitsbesætning med spaltegulv og madrasser. Hygiejnescore tog udgangspunkt i en 4-trinsskala, hvor score 1 er et helt rent yver – score 4 er mere end 1/3 beskidt. Hvis en kos yver eller skinneben får enten scoren 1 eller 2, er det det ensbetydende med, at de kategoriseres som rene. Scorerne 3 og 4 er ensbetydende med, at yver og skinneben er beskidte. I bilag 1 er der vist eksempler på yvere og skinneben i de forskellige

kategorier.

Figur 1 viser resultaterne fra hygiejnescoreing fra de ni besætninger

Figur 1. Resultater fra hygiejnescoreingen på henholdsvis yver og skinneben for ni konventionelle Holsten besætninger med i alt 1.757 køer.

Renere yvere end amerikanske køer

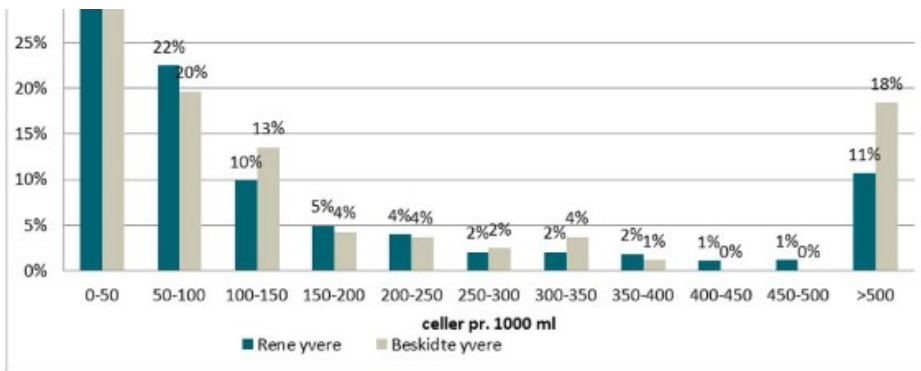
Som det frem går af figur 1, var køernes yvere generelt meget rene. 89 pct. af køerne lå i kategorierne 1-2, heraf er 45 pct. af køerne i kategori 1 med fuldstændigt rene yvere.

I forhold til en tidligere amerikansk undersøgelse er det et flot resultat. I otte amerikanske besætninger med gennemsnitligt 1.250 køer havde 22 % af køerne således score 3-4. Det skal dog bemærkes, at en direkte sammenligning ikke er muligt, da besætningerne i den danske undersøgelse er valgt ud fra kriteriet, at de skulle repræsentere en gennemsnitlig dansk Holstein- besætning med madrasser og spaltegulv.

Derudover viste den danske undersøgelse, at celletallet for de rene køer i gennemsnit var på 228.000, mens det for de beskidte køer var omkring 400.000. Tallene viser altså, at der er et potentiale for at opnå højere kvalitetstillæg i besætninger med stor andel af køer med beskidte yvere. Hvis det antages, at der kun var rene køer i de udvalgte besætninger, vil celletallet præstere mælk i klasse 1E og dermed give et tillæg på 2,1 øre pr. kg med de aktuelle mælkepriser. Hvis det derimod antages, at der kun var beskidte køer i besætningerne, vil disse ligge på grænsen med risiko for afregning i klasse 2 og dermed fradrag på 8,4 øre pr. kg mælk.

Figur 2 viser spredningen i celletallet for henholdsvis de rene og beskidte køer for besætningerne i undersøgelsen.

Figur 2. Kocelletal for kørerne på de ni besætninger, celletallet er taget som et gennemsnit af to målinger før besøget og en efter besøget.

Som det fremgår af figur 2, er det ikke så overraskende, at en større andel af de beskidte kør har et celletal over 500.000 i forhold til kør med rene yvere. Det gennemsnitlige celletal for denne gruppe er på godt 1.700.000, mens det er omkring 400.000 lavere for gruppen med rene yvere, der har et celletal over 500.000.

Ud over at kør med beskidte yvere har et højere celletal, er beskidte kør også mere eksponeret for at udvikle yverbetændelse. En amerikansk undersøgelse har vist, at kør med yverscore 3 og 4 har en halvanden gang større risiko for fund af yverbetændelsesbakterier i mælken i forhold til rene kør. Fund af yverbetændelsesbakterier i mælken og risiko for yverbetændelser hænger naturligvis sammen. Der er dog ikke en 1 til 1 sammenhæng, da risikoen for at udvikle yverbetændelse også afhænger af en lang række øvrige forhold som eksempelvis koens immunforsvar og avlsmæssige aspekter.

Beskidte ben øger risikoen for digital dermatitis

I undersøgelsen så man også på, hvor rene køernes skinneben var. De var rene hos 72 pct. af kørerne. Nyere dansk forskning har vist, at kør med beskidte skinneben har en øget risiko for at udvikle digital dermatitis. Ifølge undersøgelsen vil risikoen for digital dermatitis stige med 20 pct., hver gang den gennemsnitlige hygiejnescore i besætningen stiger med én enhed. Ud over digital dermatitis vil kør med beskidte ben også være mere udsat for andre klov- og lemmelidelser. Det skal dog bemærkes, at indsatsen til bekæmpelse af klovlidelser er meget besætningsspecifik.

Et dansk studie har vist, at kør på bedrifter, der ikke har adgang til afgræsning, har mere beskidte ben end kør med adgang til afgræsning. Derudover viste studiet, at chancen for, at en ko har rene ben er stigende med koens gennemsnitlige liggetid. Ligeledes viste studiet, at 1.- og 2. kalvs kør har de mest beskidte ben, mens kør sent i laktationen (>240 DEK) generelt har en mindre risiko for at have beskidte ben.

Scor dine egne kør

Mange besætninger vil have stor fordel af, med jævne mellemrum, at hygiejnescore køernes yvere og ben. Dels for at se om besætningen har en større andel beskidte kør og dermed større risiko for klov- og yverlidelser, dels for at undersøge hvilke kør, der kræver en særlig indsats. Skemaet vi har brugt i undersøgelsen kan findes [her](#).

På denne side kan du finde [gode råd til forbedre hygiejne og effektiv smittebeskyttelse](#):

Metode og datagrundlag

Besætningerne er udvalgt efter kriterierne ca. 200 køer, spalter på gangareal, madrasser i sengebåsene, ydelsen og tankcelletal omkring landsgennemsnittet og ingen afgræsning. Der indgår data fra 1.754 lakterende køer. Hygiejnescorene af yver og skinneben blev foretaget i forbindelse med malkning. Skemaet til brug ved hygiejnescore kan ses på www.landbrugsinfo.dk/smittebeskyttelse. Her finder du også filmen 'Smittebeskyttelse – rene yvere'.

Læs mere

N. B. Cook & D. Reinemann (2006): [A Tool Box for Assessing Cow, Udder and Teat Hygiene](#)

D. A. Schreiner & P. L. Ruegg (2003): [Relationship between udder and leg hygiene scores and subclinical mastitis, American Dairy Science Association](#)

B.H. Nielsen, P.T. Thomsen, J.T. Sørensen (2011): [Identifying risk factors for poor hind limb cleanliness in Danish loose-housed dairy cows, animal 5 \(10\), 1613-1619](#)

Bilag 1. Eksempler på yvere og skinneben i de forskellige kategorier.

